

Nr 32.

Av herr **Herou m. fl.**, om avslag å *Kungl. Maj:ts proposition, nr 7, angående åtgärder för den inhemska sockerbetodlingens uppehållande.*

I kungl. propositionen nr 7 föreslås höjande av sockertullen från 10 till 13 öre pr kg. Som motiv härför anför vederbörande departementschef »att den svenska sockerbetsodlingen befinner sig i ett bekymmersamt läge», vilket verkställd utredning skulle ha ådagalagt. De orsaker, som medverka härtill, angivas vara världsmarknadens låga priser å socker beroende på *ökad sockerproduktion*. Trycket på världsmarknaden har framkallat dumpingstendenser. Anledning förefinnes befara så lågt betpris att med all sannolikhet betodlarna komma att minska betarealen till hälften.

Härav skulle minskade arbetstillfällen vid betodling och råsockertillverkning bli följden. Med en provisorisk förhöjning av raffinadtullen av 3 öre håller departementschefen för troligt att den svenska sockernäringen skall hävda sin ställning gentemot andra länder.

Helt givet bör frågan om näringarnas understöd, för motverkandet av arbetslöshet, bli föremål för allvarligt överbäggande. I vissa fall och under vissa förhållanden kan statsmakternas medverkan därvidlag vara lämplig. Dock torde därvidlag som en första regel kunna fastslås att en näring, som icke själv kan åstadkomma en väsentlig del av arbetslönerna, ej kan eller bör påräkna understöd från statens sida. Vidare måste också bestämt hävdas att de medel, som anvisas för understödjande av vissa näringar, icke uttagas på så sätt att folkgrupper i ekonomiskt svag ställning därigenom få sina möjligheter ännu mer beskurna.

Det måste härvidlag beaktas att sockernäringen redan hittills, genom tullsats å 10 öre pr kg. socker, åtnjuter ett understöd, som uppgår till ej mindre än 500 kr. pr hektar odlade betor eller 22 miljoner kr. pr år.

I prop. uppgives att arbetslönen för betskötsel i dess helhet kan uppskattas till 10 miljoner kr., varav 5 miljoner kommer på den lejda arbetskraften, samt att arbetslönerna vid råsockerfabrikerna med nu utgående timlöner uppgår till 6 miljoner kr. *Redan med nu utgående tullskydd existerar ett sådant förhållande att understödet till sockernäringen med 5—6 miljoner kr. överstiger värdet av arbetsinkomsten vid betodling och sockerfabrikation.*

Redan denna omständighet att här ifrågasättes ytterligare understöd åt en näring, som icke själv kan betala någon del av arbetslönerna, anse vi vara till-

räcklig motivering för avslag på ytterligare understöd i någon som helst form. Men det bör dessutom bemärkas att de i kungl. propositionen anförda kalkylerna, vilka skola illustrera sockerbolagens oförmåga att betala tillfredsställande bet-priser, grundas på bl. a. en aktiepost av 135 miljoner, varav dock endast 35 miljoner i verkligheten inbetalts. På ett aktiekapital av 135 miljoner har alltsedan 1907 årligen utbetalts en vinst av cirka 6 %, motsvarande cirka 22 % årlig vinst på det inbetalade kapitalet.

Det är därför i hög grad orimligt att Svenska sockerfabriksaktiebolaget söker inverka på riksdagens beslut genom den utfästelse det gjort enligt propositionen av följande lydelse: »Under förutsättning, att tullsatsen å socker, raffinerat av alla slag, och socker oraffinerat, polariserande öfver 98 %, snarast möjligt och senast den 1 mars 1929 höjes till 13 öre och att denna tullsats blir gällande minst till den 1 februari 1930, samt att tullsatserna å övriga sockerfabrikat under denna tid icke ändras, förbinder sig Svenska sockerfabriksaktiebolaget att betala betor, som odlas under 1929 och levereras till bolaget 1929—1930» o. s. v. Man går riksdagen i förväg och gör upp kontrakt i avsikt att inverka på riksdagens tullpolitik. Förslag om 3 öres tullförhöjning framföres formellt av landets regering, reellt av Svenska sockerfabriksaktiebolaget.

Sedd ur synpunkten om behovet och lämpligheten av att understödja jordbruksnäringen måste ihågkommas att de områden, där betodling bedrivs, höra till de jordbruksområden, där de bästa förutsättningarna för jordbruket äro tillfinnandes. Om jordbruksnäringen därstädes är i betryckt tillstånd så måste förhållandena vara ännu mer betryckta för jordbruket i andra orter i Sverige. Utan att ställa oss avvisande till lämpliga anslag för jordbruksnäringen, måste vi uppträda som motståndare till *det system som hittills tillämpats, d. v. s. att man understödjer de jordbruk, som bäst borde klara sig utan detta understöd*. Allrahelst som för detta måste bidra de, som ha ännu sämre förhållanden.

Rapporterna från vissa mellansvenska och ännu mer norrländska socknar tala om i allra högsta grad nödlidande jordbrukare. Torparna och småbrukarna, arrendatorerna i flertalet norrländska orter tryckas oerhört svårt av fattigdom och äro fruktansvärt skuldsatta. För räntors och skatters betalande äro de beroende av den inkomst, som kan erhållas vid skogs- och flottningsarbeten. På grund av förminskade arbetstillfällen uteblir ofta den behöfliga inkomsten. Det finnes otaliga exempel på hur dessa proletära jordbruksgrupper få sälja hästar, kor eller inventarier för att klara skatterna. Dessa jordbrukare kunna ofta icke avvinna jorden mera i bruttoinkomst pr hektar än den summa, som genom tullunderstöd getts åt betodlarna. Kan det då vara rimligt att riksdagen ytterligare skall fördyra levnadskostnaderna för dessa fattiga jordbrukare för att gynna jordägarna i betodlingsdistrikten utöver vad som redan skett? De jordbrukare, som icke ha tullskyddade varor att sälja, få avyttra sina produkter till världsmarknadspriser. De kunna därför rimligtvis begära att få köpa sina nödvändighetsvaror utan den fördyring, som sker bakom tullmurarna.

Dessa våra invändningar mot förhöjning av sockertullen äro fullt berättigade

även mot en förhöjning av tillfällig karaktär. Men för övrigt brukar tullskydd, då det genomdrivits, bli rätt så varaktigt. Departementschefens uttalande om åtgärdens tillfälliga karaktär verkar så långt ifrån övertygande att tvärtom farhågor för motsatsen därur kunna utläsas. Det heter vid 45—46 i den kungl. propositionen:

»Den föreslagna åtgärden till sockerbetsodlingens tryggande för 1929 är av tillfällig karaktär, i det att *förslaget förutsätter att, därest icke statsmakterna på grund av fortsatt behov av liknande åtgärd även för nästa år annorlunda besluta*, den hittills gällande tullsatsen å socker ånyo skall bliva gällande från och med den 1 februari 1930. *Att nu kunna förutsäga, i vad mån förhållandena på världssockermarknaden till dess förbättras, låter sig givetvis ej göra, men tecken saknas icke, som antyda, att krisen är av övergående natur.* Vid jämförelse mellan de förhållanden, varunder å ena sidan den svenska sockernäringen och å andra sidan flertalet mera sydligt belägna betsockerproducerande europeiska länder arbetat under senaste tid — därvid icke minst bör bemärkas det högre tullskydd, som i allmänhet förekommer i sist åsyftade länder — synes man vara berättigad draga den slutsatsen, att den svenska sockernäringen bör kunna väl hävda sin ställning gentemot andra länder, där betsockerproduktion bedrivs.» »Tecken saknas icke, som antyda» . . . Detta svagt antydande tecken-
språk, tyder mera på att åtgärdens föreslagna tillfälliga karaktär skall bli inledningen till en mera varaktig anordning.

För alla dem, som icke ha den uppfattningen att tullskydd utgör ett allena saliggörande generalmedel för näringarnas uppblomstrande, gäller här säkerligen klokheten »bättre stämma i bäcken än i ån».

Vi hemställa,

att riksdagen måtte besluta avslå Kungl. Maj:ts proposition nr 7.

Stockholm den 17 januari 1929.

Viktor Herou.
Verner Karlsson.

N. Flyg.
Aug. Spångberg.
J. P. Dahlén.

Edoff Andersson.
Oscar Öhman.

